

**Open Budget Survey - Preporuke za poboljšanje budžetske
transparentnosti i odgovornosti u BiH**

Juni 2023.

Sadržaj

Open Budget Survey (OBS) metodologija.....	3
OBS 2021 - Transparentnost - 32/100.....	4
Ocjena sadržaja osam ključnih budžetskih dokumenata.....	5
OBS 2021 - Učešće javnosti - 9/100.....	13
OBS 2021 - Nadziranje budžeta - 57/100.....	14

Open Budget Survey (OBS) metodologija

Za ovo istraživanje boduje se 145 pitanja (od ukupno 228), od čega 109 pitanja procjenjuje javnu dostupnost budžetskih informacija, 18 pitanja procjenjuje prilike za učešće javnosti u budžetskom procesu, i 18 pitanja koja procjenjuju ulogu zakonodavne vlasti i ureda za reviziju u budžetskom procesu.

Dodatna 83 pitanja koja se ne boduju, i koja ne ulaze u finalni rezultat, pomažu da se kroz istraživanje prikupe pozadinske informacije o ključnim budžetskim dokumentima i istraže različite karakteristike vođenja javnih finansija u svakoj pojedinoj zemlji.

Za detaljnu informaciju šta bi trebalo biti uključeno u sam sadržaj budžetskih dokumenata, možete pogledati dokument IBP's Guide to Transparency in Government Budget Reports <http://bit.ly/2bgyxWH> koja je na engleskom jeziku ali pruža sveobuhvatni i jasan opis svakog pojedinog budžetskog dokumenta i njegovog sadržaja. Cilj pisanja ovih preporuka je obezbijediti najvažnije prikupljene podatke dostupnim na BHS jezicima.

Da bi se dokumenti smatrali javno dostupnim (i bili uzeti u obzir za bodovanje) prema metodologiji OBS-a oni moraju zadovoljiti minimalne kriterije koji se odnose na **sadržaj, dostupnost i pravovremenost**.

Međunarodna dobra praksa vođenja javnih finansija nalaže da vlada objavljuje osam ključnih dokumenata u budžetskom procesu, kako u fazi planiranja i usvajanja budžeta, tako i u fazi izvršenja i nadzora budžeta. Kao osam ključnih dokumenata u budžetskom procesu detektovani su: **nacrt budžeta, prijedlog budžeta, usvojeni budžet, budžet za građane, kvartalni izvještaji o izvršenju budžeta, polugodišnji pregled budžeta, godišnji izvještaj o izvršenju budžeta, i revizorski izvještaj**. Svaki od ovih dokumenata smatra se presudnim za budžetsku transparentnost, zajedno daju informaciju o vladinim prioritetima i prijedlozima, izvršenim rashodima i stvarnim prihodima, i završnom računovodstvu vladinog upravljanja javnim sredstvima za budžetsku godinu.

Osim vremenskog okvira u kojem dokumenti moraju biti objavljeni (pravovremenost), dokumenti moraju ispuniti i kriterij dostupnosti koji podrazumijeva:

1. Budžetski dokumenti moraju biti objavljeni na službenoj internet stranici tijela (institucije) koja ih izrađuje;
2. Budžetski dokumenti moraju biti dostupni besplatno;

Ispunjavanje ovih kriterija osigurava da javnost, organizacije civilnog društva, mediji, i drugi zainteresirani pojedinci ili grupe imaju nediskriminatoran pristup originalnim budžetskim dokumentima.

Sl tabela prikazuje traženi vremenski okvir koji mora biti ispunjen kako bi objavljeni budžetski dokumenti bili prihvaćeni u OBS istraživanju i uzeti u obzir (razmatrani) kao dokumenti koji su dostupni za javnost:

Nacrt Budžeta (Pre-Budget Statement)	<i>Mora biti objavljen najmanje mjesec dana prije nego što je prijedlog budžeta predat na razmatranje zakonodavnoj vlasti.</i>
Prijedlog Budžeta (Executive's Budget Proposal)	<i>Mora biti objavljen dok je još u procesu razmatranja od strane zakonodavne vlasti i prije nego što je usvojen.</i>
Usvojeni Budžet (Enacted Budget)	<i>Mora biti objavljen ne više od tri mjeseca nakon što je usvojen od zakonodavne vlasti.</i>
Budžet za građana (Citizens Budget)	<i>Mora biti objavljen u istom vremenskom okviru kada i dokument na koji se Budžet za građane referira (Npr. Budžet za građane koji se referira na Usvojeni budžet mora biti objavljen ne više od tri mjeseca nakon što je zakonodavna vlast usvojila Budžet).</i>
Kvartalni izvještaji o izvršenju Budžeta (In-Year Report)	<i>Moraju biti objavljeni ne više od tri mjeseca nakon završetka perioda na koji se odnose.</i>
Polugodišnji pregled Budžeta (Mid-Year Review)	<i>Mora biti objavljen ne više od tri mjeseca nakon završetka perioda na koji se izvještaj odnosi. (tj. Mora biti objavljen tri mjeseca nakon završetka polovine fiskalne godine.)</i>
Godišnji izvještaj o izvršenju Budžeta (Year-End Report)	<i>Mora biti objavljen najviše godinu dana nakon završetka fiskalne godine s kojom korespondira.</i>
Revizorski Izvještaj (Audit Report)	<i>Mora biti objavljen najviše 18 mjeseci nakon završetka fiskalne godine na koju se referira.</i>

OBS 2021 - Transparentnost - 32/100

Budžet za građane - Objavljen kasno - *Mora biti objavljen u istom vremenskom okviru kada i dokument na koji se Budžet za građane referira;*

U 2020. institucije BiH objavile su Budžet za građane koji se referira na Usvojeni budžet za 2020., ali je ovaj dokument objavljen kasno u odnosu na vremenski okvir koji je definiran metodologijom OBS istraživanja. Budžet za građane objavljen je skoro pet mjeseci nakon što je Budžet za 2020. godinu usvojen od strane Parlamentarne skupštine BiH.

Kvartalni izvještaji o izvršenju budžeta - Objavljeni kasno - *Moraju biti objavljeni ne više od tri mjeseca nakon završetka perioda na koji se odnose.*

U ciklusu istraživanja OBS 2021. dva od četiri kvartalna izvještaja o izvršenju budžeta objavljena su kasno u odnosu na vremenski okvir definiran OBS metodologijom. Da bi se smatrali javno dostupnim najmanje tri (od četiri) dokumenta moraju biti objavljena u skladu sa vremenskim okvirom definiranim OBS metodologijom.

Polugodišnji pregled budžeta - Nije sačinjen - *Mora biti objavljen ne više od tri mjeseca nakon završetka perioda na koji se odnose, tj. mora biti objavljen tri mjeseca nakon završetka polovine fiskalne godine. *Na nivou Institucija BiH do sada nije postojala praksa objave ovog dokumenta.**

Ocjena sadržaja osam ključnih budžetskih dokumenata

Dokument okvirnog budžeta (DOB) - Pitanja koja se boduju u Upitniku o Istraživanju otvorenosti budžeta (Open Budget Questionnaire) su pitanje PBS 2 i pitanja od 54 do 58.

<p>Pitanje PBS 2 - Kada je DOB učinjen javno dostupnim?</p>	<p><i>Prema dobroj budžetskoj praksi DOB bi trebao biti javno dostupan najmanje četiri mjeseca prije početka budžetske godine i najmanje mjesec dana prije nego što je prijedlog budžeta predat na razmatranje zakonodavnoj vlasti. - <u>Učinjeni minimalni naponi ka ispunjenju navedenog standarda.</u></i></p>
<p>Dokument okvirnog budžeta trebao bi sadržavati a ne sadrži:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Prikaz tri procjene vezane za zaduženost i dug koji uključuje:</i> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Informaciju o potrebnom neto novom zaduženju za predstojeću budžetsku godinu za finansiranje rashoda koji premašuju raspoložive prihode. Razlikuje se od bruto zaduživanja koje uključuje i zaduživanje koje je potrebno kako bi se finansirala otplata postojećeg duga koji je dospio u toku budžetske godine;</i> ➤ <i>Informaciju o ukupnoj zaduženosti centralne razine vlasti (unutrašnji i vanjski dug) na kraju predstojeće budžetske godine;</i> ➤ <i>Informaciju o otplati kamata na neizmireni dug za predstojeću budžetsku godinu.</i> 	<p>Referira se na pitanja br. 57 u Upitniku;</p> <p>Odgovor d - <u>Standard nije ispunjen;</u></p>

Prijedlog Budžeta - Pitanja koja se boduju u Upitniku o Istraživanju otvorenosti budžeta (Open Budget Questionnaire) su pitanje EBP 2 i pitanja od 1 do 53.

<p>Pitanje EBP 2 - Kada je prijedlog budžeta učinjen javno dostupnim?</p>	<p><i>Prema dobroj budžetskoj praksi prijedlog budžeta bi trebao biti javno dostupan najmanje tri mjeseca prije početka budžetske godine i prije nego što je budžet usvojen od strane zakonodavne vlasti. - <u>Učinjeni minimalni napori ka ispunjenju navedenog standarda.</u></i></p>
<p>Prijedlog budžeta trebao bi sadržavati a ne sadrži:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Prikaz rashoda po funkcionalnoj klasifikaciji.</i> 	<p>Referira se na pitanja br. 2 i 3 u Upitniku; Odgovor b - <u>Standard nije ispunjen;</u></p>
<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Prikaz procjene rashoda za višegodišnji period (najmanje 2 godine nakon budžetske godine - BY+2) po budžetskim korisnicima, ekonomskoj i funkcionalnoj klasifikaciji.</i> 	<p>Referira se na pitanja br. 7 i 7b u Upitniku; Odgovor d - <u>Standard nije ispunjen;</u></p>
<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Prikaz procjene rashoda za višegodišnji period (najmanje 2 godine nakon budžetske godine – BY+2) po programima.</i> 	<p>Referira se na pitanje br. 8 u Upitniku; Odgovor d - <u>Standard nije ispunjen;</u></p>
<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Detaljan prikaz poreskih prihoda za budžetsku godinu.</i> 	<p>Referira se na pitanje br. 9 u Upitniku; Odgovor d - <u>Standard nije ispunjen;</u></p>
<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Prikaz procjene prihoda (poreskih i neporeskih) za višegodišnji period (najmanje 2 godine nakon budžetske godine - BY+2).</i> 	<p>Referira se na pitanje br. 11 u Upitniku; Odgovor b - <u>Standard nije ispunjen;</u></p>
<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Prikaz procjene individualnih izvora prihoda za višegodišnji period (najmanje 2 godine nakon budžetske godine - BY+2).</i> 	<p>Referira se na pitanje br. 12 u Upitniku; Odgovor d - <u>Standard nije ispunjen;</u></p>
<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Prikaz procjene zaduženosti i duga koje uključuje:</i> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Novo zaduženje potrebno za cijelu budžetsku godinu (Neto zaduženje);</i> ➤ <i>Ukupni nepodmireni dug na kraju budžetske godine;</i> ➤ <i>Plaćanje kamata po nepodmirenom dugu za cijelu budžetsku godinu;</i> 	<p>Referira se na pitanja br. 13 i 13b u Upitniku; Odgovor c - <u>Učinjeni minimalni napori ka ispunjenju navedenog standarda;</u></p>

<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Prikaz kompozicije ukupnog neizmirenog duga na kraju budžetske godine koja uključuje:</i> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Kamatne stope po nepodmirenom dugu;</i> ➤ <i>Datum dospeljeća duga;</i> ➤ <i>Da li je unutarnji ili vanjski dug;</i> 	<p>Referira se na pitanja br. 14 i 14b u Upitniku;</p> <p>Odgovor d - <u>Standard nije ispunjen;</u></p>
<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Studije osjetljivosti (kako bi se eventualna promjena makroekonomskih pretpostavki odrazila na budžet);</i> 	<p>Referira se na pitanje br. 16 u Upitniku;</p> <p>Odgovor d - <u>Standard nije ispunjen;</u></p>
<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Prikaz rashoda po programima za višegodišnji period (za godinu prije budžetske godine BY-1);</i> 	<p>Referira se na pitanje br. 20 u Upitniku;</p> <p>Odgovor d - <u>Standard nije ispunjen;</u></p>
<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Prikaz izvršenja rashoda za jednu godinu prije budžetske godine (BY-1);</i> 	<p>Referira se na pitanje br. 21 u Upitniku;</p> <p>Odgovor b - <u>Standard nije ispunjen;</u></p>
<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Prikaz procjene rashoda za višegodišnji period (najmanje 2 godine prije budžetske godine – BY-2) po budžetskim korisnicima, ekonomskoj i funkcionalnoj klasifikaciji;</i> 	<p>Referira se na pitanja br. 22 i 22 b u Upitniku;</p> <p>Odgovor d - <u>Standard nije ispunjen;</u></p>
<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Prikaz rashoda po programima za višegodišnji period (za dvije godine i više prije budžetske godine BY-2);</i> 	<p>Referira se na pitanje br. 23 u Upitniku;</p> <p>Odgovor d - <u>Standard nije ispunjen;</u></p>
<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Prikaz izvršenja rashoda za dvije i više godina prije budžetske godine (BY-2, BY-3 itd);</i> 	<p>Referira se na pitanje br. 24 u Upitniku;</p> <p>Odgovor d - <u>Standard nije ispunjen;</u></p>
<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Prikaz pojedinačnih izvora prihoda za godinu prije budžetske godine (BY-1);</i> 	<p>Referira se na pitanje br. 26 u Upitniku;</p> <p>Odgovor c - <u>Učinjeni minimalni naponi ka ispunjenju navedenog standarda;</u></p>
<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Prikaz izvršenja prihoda za godinu prije budžetske godine (BY-1);</i> 	<p>Referira se na pitanje br. 27 u Upitniku;</p> <p>Odgovor b - <u>Standard nije ispunjen;</u></p>
<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Prikaz procjene poreskih i neporeskih prihoda za dvije godine prije budžetske godine (BY-2);</i> 	<p>Referira se na pitanje br. 28 u Upitniku;</p> <p>Odgovor b - <u>Standard nije ispunjen;</u></p>

<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Prikaz procjene individualnih izvora prihoda za dvije godine prije budžetske godine (BY-2);</i> 	Referira se na pitanje br. 29 u Upitniku; Odgovor d - Standard nije ispunjen;
<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Prikaz stvarnog izvršenja prihoda za dvije godine i više nakon budžetske godine (BY-2, BY-3 itd.);</i> 	Referira se na pitanje br. 30 u Upitniku; Odgovor d - Standard nije ispunjen;
<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Prikaz kompozicije duga za godinu prije budžetske godine (BY-1);</i> 	Referira se na pitanje br. 31 u Upitniku; Odgovor d - Standard nije ispunjen;
<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Prikaz izvršenja duga za dvije godine i više prije budžetske godine (BY-2, BY-3 itd.);</i> 	Referira se na pitanje br. 32 u Upitniku; Odgovor d - Standard nije ispunjen;
<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Alternativni prikaz budžetskih rashoda prema godinama, dohotku, spolu, regiji itd.;</i> 	Referira se na pitanja br. 36 i 36 b u Upitniku; Odgovor d - Standard nije ispunjen;
<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Prikaz finansijske imovine za budžetsku godinu, a koji uključuje popis imovine i procjenu vrijednost imovine;</i> 	Referira se na pitanje br. 39 u Upitniku; Odgovor d - Standard nije ispunjen;
<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Prikaz nefinansijske imovine za budžetsku godinu, a koji uključuje popis imovine razvrstane po tipu tj. kategorijama;</i> 	Referira se na pitanje br. 40 u Upitniku; Odgovor d - Standard nije ispunjen;
<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Informacije o izdatim državnim garancijama za budžetsku godinu (potencijalne obaveze);</i> 	Referira se na pitanje br. 42 u Upitniku; Odgovor d - Standard nije ispunjen;
<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Informacije o procjeni budućih izvjesnih obaveza i finansijske održivosti za višegodišnji period (za period 10 i više godina);</i> 	Referira se na pitanje br. 43 u Upitniku; Odgovor d - Standard nije ispunjen;
<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Prikaz finansijskih donacija i donacija u naturi za budžetsku godinu;</i> 	Referira se na pitanje br. 44 u Upitniku; Odgovor c - Učinjeni minimalni napori ka ispunjenju navedenog standarda;
<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Prikaz poreznih olakšica za budžetsku godinu;</i> 	Referira se na pitanje br. 45 u Upitniku; Odgovor d - Standard nije ispunjen;
<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Informaciju o tome kako je predloženi budžet (uključujući stare i novo-predložene politike /programe) povezan s državnim strategijama i ciljevima;</i> 	Referira se na pitanje br. 47 u Upitniku; Odgovor c - Učinjeni minimalni napori ka ispunjenju navedenog standarda;

<ul style="list-style-type: none"> • Informaciju o tome kako je predloženi budžet (uključujući stare i novo-predložene politike/programme) povezan s državnim strategijama i ciljevima za višegodišnji period (najmanje 2 godine nakon budžetske godine – BY+2); 	Referira se na pitanje br. 48 u Upitniku; Odgovor d - <u>Standard nije ispunjen;</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Prikaz nefinansijskih inputa (resursa) koje je potrebno pribaviti kako bi se postigli rezultati; 	Referira se na pitanje br. 49 u Upitniku; Odgovor c - <u>Učinjeni minimalni napori ka ispunjenju navedenog standarda;</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Prikaz nefinansijskih podataka kao što su ciljevi učinka za budžetsku godinu; 	Referira se na pitanje br. 51 u Upitniku; Odgovor d - <u>Standard nije ispunjen;</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Prikaz uticaja budžeta (uključujući stare i novo-predložene politike) na najugroženije kategorije stanovništva; 	Referira se na pitanje br. 52 u Upitniku; Odgovor d - <u>Standard nije ispunjen;</u>

Usvojeni Budžet - Pitanja koja se boduju u Upitniku o Istraživanju otvorenosti budžeta (Open Budget Questionnaire) su pitanje EB 2 i pitanja od 59 do 63.

Pitanje EBP 2 - Kada je Usvojeni budžet učinjen javno dostupnim?	<i>Prema dobroj budžetskoj praksi Usvojeni budžet mora biti objavljen ne više od tri mjeseca nakon što je usvojen od zakonodavne vlasti. – <u>Uglavnom ispunjeni ili ispunjeni osnovni elementi standarda.</u></i>
<ul style="list-style-type: none"> • Prikaz procjene rashoda po programima; 	Referira se na pitanje br. 60 u Upitniku; Odgovor d - <u>Standard nije ispunjen;</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Prikaz svih individualnih izvora prihoda; 	Referira se na pitanje br. 62 u Upitniku; Odgovor c - <u>Učinjeni minimalni napori ka ispunjenju navedenog standarda;</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Prikaz tri procjene vezane za zaduženost i dug koji uključuje: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Novo zaduženje neophodno u budžetskoj godini (Neto zaduženje); ➤ Ukupni nepodmireni dug na kraju budžetske godine; ➤ Plaćanje kamata po nepodmirenom dugu za budžetsku godinu. 	Referira se na pitanje br. 63 u Upitniku; Odgovor c - <u>Učinjeni minimalni napori ka ispunjenju navedenog standarda;</u>

Budžet za građane – Pitanja koja se boduju u Upitniku o Istraživanju otvorenosti budžeta (Open Budget Questionnaire) su pitanja od 64 do 67.

Budžet za građane (Citizens Budget)	<p>Prema dobroj budžetskoj praksi Budžet za građane mora biti objavljen u istom vremenskom okviru kada i dokument na koji se Budžet za građane referira (Npr. Budžet za građane koji se referira na Usvojeni Budžet mora biti objavljen ne više od tri mjeseca nakon što je zakonodavna vlast usvojila Budžet). - <u>Standard nije ispunjen</u>.</p> <p>Budžet za građane trebao bi biti urađen za sve budžetske dokumente (tako nalaže dobra praksa).</p>
<p>U 2020.g. institucije BiH objavile su Budžet za građane koji se referira na Usvojeni budžet za 2020., ali je ovaj dokument objavljen kasno u odnosu na vremenski okvir koji je definiran metodologijom OBS istraživanja. Budžet za građane objavljen je skoro pet mjeseci nakon što je Budžet za 2020. godinu usvojen od strane Parlamentarne skupštine BiH.</p>	

Kvartalni izvještaji o izvršenju budžeta – Pitanja koja se boduju u Upitniku o Istraživanju otvorenosti budžeta (Open Budget Questionnaire) su pitanje IYR 2 i pitanja od 68 do 75.

<p>Pitanje IYR 2 - Kada su kvartalni izvještaji o izvršenju budžeta učinjen javno dostupnim?</p>	<p>Prema dobroj budžetskoj praksi kvartalni izvještaji o izvršenju budžeta moraju biti objavljeni ne više od tri mjeseca nakon završetka perioda na koji se odnose. – <u>Standard nije ispunjen</u>.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● Prikaz izvršenja rashoda po budžetskim korisnicima, funkcionalnoj i ekonomskoj klasifikaciji; 	<p>Referira se na pitanja br. 68 i 68b u Upitniku; Odgovor d - <u>Standard nije ispunjen</u>;</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● Prikaz izvršenja rashoda po programima; 	<p>Referira se na pitanje br. 69 u Upitniku; Odgovor d - <u>Standard nije ispunjen</u>;</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● Prikaz razlike između planiranih (usvojenih) i izvršenih rashoda; 	<p>Referira se na pitanje br. 70 u Upitniku; Odgovor b - <u>Standard nije ispunjen</u>;</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● Prikaz stvarnih prikupljenih prihoda (po kategorijama poreski-neporeski); 	<p>Referira se na pitanje br. 71 u Upitniku; Odgovor b - <u>Standard nije ispunjen</u>;</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● Prikaz stvarnih prikupljenih prihoda prema individualnim izvorima; 	<p>Referira se na pitanje br. 72 u Upitniku; Odgovor d - <u>Standard nije ispunjen</u>;</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● Prikaz razlike između planiranih (usvojenih) i stvarnih prihoda; 	<p>Referira se na pitanje br. 73 u Upitniku; Odgovor b - <u>Standard nije ispunjen</u>;</p>

<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Prikaz tri procjene vezane za zaduženost i dug koji uključuje:</i> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Novo zaduženje u budžetskoj godini u trenutku izvještavanja (Neto zaduženje)</i> ➤ <i>Ukupni nepodmireni dug u trenutku izvještavanja</i> ➤ <i>Plaćene kamate po nepodmirenom dugu u trenutku izvještavanja</i> 	<p>Referira se na pitanje br. 74 u Upitniku;</p> <p>Odgovor d - <u>Standard nije ispunjen;</u></p>
<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Prikaz kompozicije ukupnog neizmirenog duga koja uključuje:</i> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Kamatne stope po nepodmirenom dugu</i> ➤ <i>Datum dospjeća</i> ➤ <i>Da li je unutarnji ili vanjski dug</i> 	<p>Referira se na pitanje br. 75 u Upitniku;</p> <p>Odgovor d - <u>Standard nije ispunjen;</u></p>

Godišnji izvještaji o izvršenju budžeta – Pitanja koja se boduju u Upitniku o Istraživanju otvorenosti budžeta (Open Budget Questionnaire) su pitanje YER 2 i pitanja od 84 do 96.

<p>Pitanje YER 2 - Kada je Godišnji izvještaj o izvršenju budžeta učinjen javno dostupnim?</p>	<p><i>Prema dobroj budžetskoj praksi Godišnji izvještaj o izvršenju budžeta mora biti objavljen najviše godinu dana nakon završetka fiskalne godine s kojom korespondira. - <u>Standard u potpunosti ispunjen.</u></i></p>
<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Prikaz izvršenja rashoda po individualnim programima;</i> 	<p>Referira se na pitanje br. 86 u Upitniku;</p> <p>Odgovor c - <u>Učinjeni minimalni napori ka ispunjenju navedenog standarda;</u></p>
<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Prikaz svih individualnih izvora prihoda;</i> 	<p>Referira se na pitanje br. 89 u Upitniku;</p> <p>Odgovor c - <u>Učinjeni minimalni napori ka ispunjenju navedenog standarda;</u></p>
<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Prikaz razlike između procjena vezanih za dug i zaduženje i stvarnog ishoda (izvršenja) vezanog za dug i zaduženje a što uključuje:</i> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Novo zaduženje potrebno za cijelu budžetsku godinu (Neto zaduženje)</i> ➤ <i>Ukupni nepodmireni dug na kraju budžetske godine</i> ➤ <i>Plaćanje kamata po nepodmirenom dugu za cijelu budžetsku godinu</i> ➤ <i>Kamatne stope po nepodmirenom dugu</i> ➤ <i>Datum dospjeća</i> ➤ <i>Da li je unutarnji ili vanjski dug;</i> 	<p>Referira se na pitanja br. 90 i 90 b u Upitniku;</p> <p>Odgovor c - <u>Učinjeni minimalni napori ka ispunjenju navedenog standarda</u></p>

<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Prikaz razlike između planiranih i stvarnih makroekonomskih projekcija za budžetsku godinu;</i> 	Referira se na pitanja br. 91 i 91b u Upitniku; Odgovor d - <u>Standard nije ispunjen;</u>
<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Prikaz razlike između originalnih procjena vezanih za nefinansijske podatke (kao što su inputi, outputi, outcomes, mjere učinka) i stvarnog izvršenja;</i> 	Referira se na pitanja br. 92 i 93 u Upitniku; Odgovor d - <u>Standard nije ispunjen;</u>
<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Prikaz razlike između planiranih (usvojenih) i izvršenih budžetskih sredstava namijenjenih za implementaciju politika koje se odnose na najugroženije kategorije stanovništva.</i> 	Referira se na pitanje br. 94 u Upitniku; Odgovor d - <u>Standard nije ispunjen;</u>

Revizorski izvještaj – Pitanja koja se boduju u Upitniku o Istraživanju otvorenosti budžeta (Open Budget Questionnaire) su pitanje AR 2 i pitanja od 97 do 102.

Pitanje AR 2 - Kada je Revizorski izvještaj učinjen javno dostupnim?	<i>Prema dobroj budžetskoj praksi Revizorski izvještaj mora biti objavljen najviše 18 mjeseci nakon završetka fiskalne godine na koju se referira. - <u>Uglavnom ispunjeni ili ispunjeni osnovni elementi standarda.</u></i>
Sadržaj Revizorskog izvještaja u potpunosti ispunjava OBS standarde.	

Link na kompletan Open Budget Survey Questionnaire 2021.

<https://internationalbudget.org/open-budget-survey/country-results/2021/bosnia-and-herzegovina>

OBS 2021 - Učešće javnosti 9/100

Sama transparentnost je nedovoljna za poboljšanje državne uprave. Učešće javnosti u budžetiranju je ključno za ostvarenje pozitivnih rezultata koji su povezani sa većom transparentnošću budžeta.

Istraživanje o otvorenosti budžeta (OBS) također procjenjuje formalne prilike koje stoje na raspolaganju javnosti da na smislen način učestvuje u različitim fazama budžetskog procesa. Proučava prakse izvršne vlasti, zakonodavne vlasti i ureda za reviziju, koristeći 18 podjednako bitnih indikatora koji su usklađeni sa principima o učešću javnosti [Globalne inicijative za fiskalnu transparentnost](#), te na osnovu kojih se svakoj zemlji dodjeljuje ocjena na skali od 0 do 100.

Rezultat Bosne i Hercegovine koji se odnosi na učešće javnosti je 9 (od 100 poena).

⇒ Regionalno poređenje učešća javnosti

- Svjetski prosjek - 14
- Hrvatska - 17
- Slovenija - 11
- **Bosna i Hercegovina - 9**
- Albanija - 6
- Sjeverna Makedonija – 6
- Srbija – 2

Preporuke za poboljšanje učešća javnosti u budžetskom procesu

Da bi dodatno ojačalo učešće javnosti u budžetskom procesu Ministarstvo finansija i trezora BiH treba dati prioritet sljedećim akcijama:

- Testirati mehanizme koji će omogućiti uključivanje javnosti tokom formulacije i implementacije budžeta.
- Aktivno se uključiti u razmatranje potreba ranjivih i najugroženijih kategorijama stanovništva direktnim putem, ili putem organizacija civilnog društva koje ih zastupaju.

Parlamentarna skupština BiH, pored toga što održava sjednice na kojima se razmatra budžet i koje su otvorene za javnost, trebala bi dati prioritet sljedećim akcijama:

- Omogućiti javnosti i predstavnicima i predstavnicama civilnog društva da aktivno učestvuju u raspravama tokom razmatranja Prijedloga budžeta, prije njegovog usvajanja.
- Omogućiti javnosti i predstavnicima i predstavnicama civilnog društva da aktivno učestvuju u raspravama tokom razmatranja revizorskih izvještaja.

Ured za reviziju institucija BiH, pored toga što je uspostavio mehanizme koji omogućavaju uključivanje javnosti u kreiranje godišnjeg plana revizije, trebao bi dati prioritet sljedećim akcijama:

- Uspostaviti formalne mehanizme koji će omogućiti javnosti da doprinese relevantnim revizorskim istragama.

Nadziranje budžeta 57/100

Istraživanje o otvorenosti budžeta ispituje ulogu koju zakonodavna tijela i vrhovne revizorske institucije imaju u budžetskom procesu, i u kojoj mjeri su u stanju ostvariti efikasan nadzor nad budžetom. Na osnovu 18 podjednako bitnih indikatora svakoj zemlji dodjeljuje se ocjena na skali od 0 do 100. Osim toga, OBS prikuplja dodatne informacije o nezavisnim fiskalnim institucijama.

Parlamentarna skupština BiH i Ured za reviziju institucija u Bosni i Hercegovini, zajedno pružaju ograničen nadzor tokom budžetskog procesa, sa zbirnim rezultatom za nadzor od 57 (od ukupno 100 poena). Kada se odvojeno posmatra u kojoj mjeri ove institucije ostvaruju nadzor nad budžetom, rezultati su sljedeći:

⇒ **Nadzor od strane Parlamentarne skupštine BiH**

Slab

Nadzor Ureda za reviziju

Adekvatan

Slab: 0-40; Ograničen: 41-60; Adekvatan: 61-100

Preporuke

Parlamentarna skupština BiH (PSBiH) pruža slab nadzor nad budžetskim ciklusom u fazi planiranja i tokom izvršenja budžeta. Kako bi se poboljšao nadzor nad budžetom, trebao bi se dati prioritet sljedećim akcijama:

- Osigurati da Prijedlog budžeta bude dostavljen PSBiH najmanje dva mjeseca prije početka budžetske godine.
- Osigurati da zakonodavne komisije redovito razmatraju i analiziraju Prijedlog budžeta, te da zaključke svojih analiza objavljuju online.
- Osigurati da PSBiH usvoji budžet prije početka budžetske godine na koju se odnosi.
- Osigurati da zakonodavne komisije redovito razmatraju i analiziraju Kvartalne izvještaje o izvršenju budžeta, te da zaključke svojih analiza objavljuju online.
- Osigurati konsultacije sa zakonodavcem (PSBiH) prije nego Vlada prebaci sredstva administrativnim jedinicama drugačije nego je to predviđeno Usvojenim budžetom ili prije nego potroši vanredne prihode.

Izvještaj objavila: Fondacija “Centar za zastupanje građanskih interesa” - Fondacija (CPI)

Priručnik „Preporuke za poboljšanje budžetske transparentnosti i odgovornosti u BiH“ izrađene su uz podršku regionalnog projekta SMART Balkan – Civilno društvo za povezan Zapadni Balkan koji provodi Centar za promociju civilnog društva (CPCD), Center for Research and Policy Making (CRPM) i Institute for Democracy and Mediation (IDM) a finansijski podržava Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Norveške.

Sadržaj priručnika „Preporuke za poboljšanje budžetske transparentnosti i odgovornosti u BiH“ je isključiva odgovornost Centra za zastupanje građanskih interesa i ne odražava nužno stavove Centra za promociju civilnog društva, Center for Research and Policy Making (CRPM), Institute for Democracy and Mediation (IDM) i Ministarstva vanjskih poslova Kraljevine Norveške.

Izvještaj sačinjen po metodologiji - Internacional Budget Partnership

---

